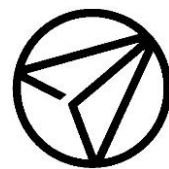

Landskapsbildanalys

- med avseende på planerade
industrietableringar på Svartön, Luleå kommun

Luleå 2024

Titel: *Landskapsbildanalys, med avseende på planerade industrietableringar på Svartön, Luleå*

Datum: 2024-02-09

Beställare: Luleå kommun, Stadsbyggnadsförvaltning

Konsult: AFRY

Författare: Sofia Löfgren, Birger Gustafsson

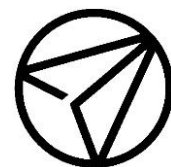
Visualisering: Markus Nordström och Filip Kleverud

Uppdragsledare: Mikael Yngvesson

Kvalitetsgranskare: Matilda Fhärm

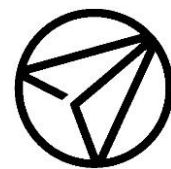
Omslagsbild: Modellvy över planerad utbyggnad. AFRY

För bakgrundskartor gäller ©Lantmäteriet, Geodatasamverkan samt Google Maps

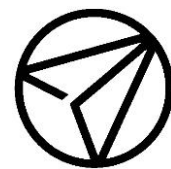
Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	5	
1	INLEDNING	6
1.1	Metodik.....	7
2	NULÄGE – SVARTÖN OCH DESS OMGIVNINGAR.....	8
3	PLANERAD UTVECKLING PÅ SVARTÖN	9
3.1	LKAB - Reemap.....	10
3.2	SSAB – Fossilfri ståltillverkning	10
3.3	Luleå hamn – hamn och allvådersterminal.....	11
4	PÅVERKAN PÅ LANDSKAPSBILD.....	12
4.1	Samlad bedömning av påverkan på landskapsbild	12
4.2	Påverkan på delområden.....	14

RAPPORTHISTORIK

Ver. #	Fyll i text.	Leverans Fyll i datum.	Sign Sign	Mottagna synpunkter Fyll i datum.	Sign Sign
1	Utkast till Luleå kommun för granskning av textinnehåll och valda bildvyer	2022-12-16	SL	2023-01-30 och 2023-03-03	SL
2	Rapport reviderad efter granskningssynpunkter från Luleå kommun	2023-02-16	SL		SL
3	Rapport reviderad efter ny text från Luleå kommun avseende beskrivning av planerade tillkommande verksamheter på Svartön	2023-03-24	SL	2023-04-03	SL
4	Slutversion: Reviderad efter ny text från Luleå kommun avseende beskrivning av planerade åtgärder för hamnen	2023-04-14	SL		
5	Slutversion 2: Uppdaterad med nya bilder för samtliga vyer från modell. Uppdaterad text & analys på vyer efter förändrat nuläge (vy nr 2, vy nr 8).	2024-01-02	BG	2024-01-03	BG
6	Slutversion 3: Uppdaterad med nya bilder, bättre kvalitet på bilder, redigerade bilder för Örnäsets kyrkogård (skogsridåer). Redigerad text, tillagd detaljer kring avstånd & beskrivning av volymer efter granskningssynpunkter från Luleå kommun	2024-02-01	BG	2024-02-08	BG

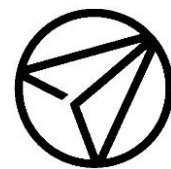
Sammanfattning

För att beskriva förändringen av landskapet som ombyggnad av befintliga och planerade nya industrietableringar och hamnanläggningar på Svartön innebär, har en 3D-modell över Luleå och Svartön använts. De planerade anläggningarnas volymer har lagts in och påverkan på landskapet har studerats utifrån ett antal utvalda vypunkter. Vypunkterna som redovisas i rapporten representerar platser där människor vistas och där planerade nya verksamheter kan påverka upplevelsen av landskapet.

Hamn och tung industri har en lång historia på Svartön. De långa siktlinjerna över vattnet innebär att dagens stålverk är ett landmärke sett från olika platser kring vattenrummet, exempelvis Bergnäbron som är en av infarterna till Luleå centrum. Mest påtagligt är industriområdet på nära håll, från Sandöns norra sida och inloppet till Luleå.

Den planerade utbyggnaden är omfattande och innefattar nya stora byggnadsvolymer av industriell karaktär, nya hamnanläggningar och ny infrastruktur. Utbyggnaden innebär också att nya landområden tillskapas genom utfyllnad i vatten. Svartön kommer att förtätas med bebyggelse som är storskalig i både utbredning och höjd. Omvandlingen omfattar hela Svartön men är i ett inledande skede koncentrerad till den östra delen; den del av halvön som sträcker sig ut mot skärgården.

Den samlade påverkan på landskapsbilden till följd av planerad utbyggnad bedöms som liten, men i negativ bemärkelse. För närboende och skärgårdsbesökare innebär mer och större bebyggelse att industriområdet upplevs som visuellt större. Bebyggelsen kommer att ta större plats i landskapet vilket påverkar vistelsevärdena i skärgården och omgivande landområden. Att påverkan bedöms som liten, motiveras av att tillkommande industriella anläggningar fogas in i ett sammanhang som redan idag har en industriell karaktär. Redan idag finns inom området omfattande industribebyggelse som på grund av sin höjd och storlek är väl synlig runt om Svartön.

1 Inledning

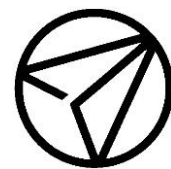
Denna utredning syftar till att analysera påverkan på landskapsbild till följd av planerad ombyggnad och utbyggnad inom befintligt industriområde på Svartön i Luleå kommun. Analysen ska användas som planeringsunderlag för kommunens planering, och exempelvis utgöra underlag för framtagande av detaljplaner. Analysen bildar också kunskapsunderlag till att utreda regleringar som behövs för att säkerställa god helhetsverkan och en väl gestaltad livsmiljö.

Landskapet och landskapsbilden är ett resultat av naturförutsättningarna och människans påverkan. Hur landskapet uppfattas handlar om relationen mellan människa och plats. Upplevelser är inte bara visuella utan handlar även om ljud, lukt, känsla, minnen och associationer. Denna utredning behandlar landskapsbild, vilket innebär fokus på den visuella upplevelsen av landskapet.

Landskapsbilden kan avse hur en byggd miljö eller ett mer öppet landskap uppfattas på olika avstånd och i förhållande till varandra. Genom att på ett tydligt sätt visualisera och beskriva påverkan på landskapet till följd av planerade åtgärder bidrar det till att öka förståelsen för konsekvenser av föreslagen ombyggnad och utbyggnad, samt öka berördas möjlighet till delaktighet.

*Figur 1. Vy över Svartöns industriområde sett från väster, med bostadsområdet Svartöstan i förgrunden.
Källa: Miljörapport SSAB Luleå 2021.*

1.1 Metodik

Det finns olika tekniker för att visa hur landskapsbilden förändras av planerade nya anläggningar. För analyserna som presenteras i denna rapport har vi använt oss av en digital 3D-modell. Med stöd av tredimensionella bilder blir det lättare att förstå hur landskapet kommer att förändras och påverkas. För visualiseringen har vi använt oss av AFRYs metod för 3D-visualisering. I kombination med data från olika parter skapas storskaliga interaktiva 3D-modeller som ger förutsättningar att studera påverkan på landskapsbilden, både på nära håll och på långa avstånd. Som underlag för analysen har, förutom 3D-modellen, också kartor och foton använts.

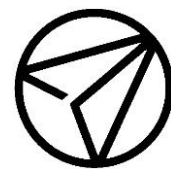
Genom att analysera nuvarande landskapsbilder avseende struktur och karaktär kan nuläget beskrivas. Utifrån det kan en bedömning göras om hur olika landskapsbilder kommer att påverkas av att nya element förs in. Bedömningar av påverkan på landskapsbilden baseras på landskapsbildens nuläge och påverkans omfattning och karaktär. Bedömningen kategoriseras som liten, måttlig och stor påverkan.

För bedömningen av påverkan används tre huvudkategorier:

Stor påverkan, uppstår där föreslagen åtgärd står i mycket stor kontrast med omgivande landskap/stadslandskap och/eller i stor grad påverkar upplevelsen av omgivningens; karaktär, skala, orienterbarhet, invanda stråk, avgränsningar, landmärken och utblickar.

Måttlig påverkan, uppstår där föreslagen åtgärd står i kontrast med en del av omgivande landskap/stadsmiljö och/ eller delvis påverkar karaktär, skala, orienterbarhet, invanda stråk, avgränsningar, landmärken och utblickar.

Liten påverkan, uppstår då föreslagna åtgärder innebär att områdets landskapsbild förändras i liten omfattning exempelvis vad gäller rumsligt förstärkande vegetation, utsikt och harmoniering till landskapets karaktär, skala och struktur.

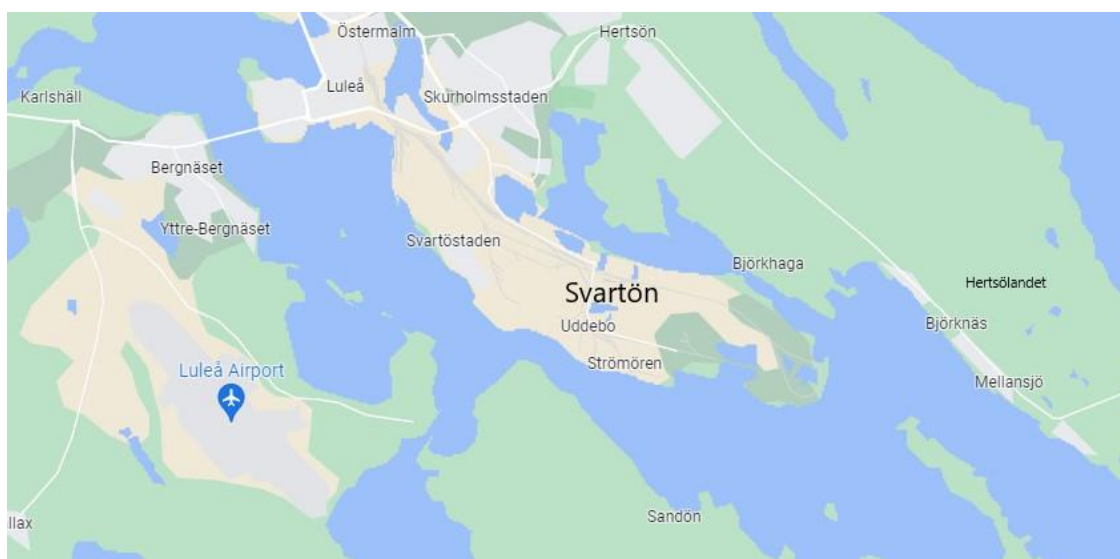
2 Nuläge – Svartön och dess omgivning

Landskapet runt om Svartön är flackt och präglas av vattnet och de långa siktlinjerna över vattenrummen. De långa siktlinjerna över vattnet innebär att dagens industrianläggningar kan skönjas från olika platser kring vattenrummet. Mest påtagligt är industriområdet på nära håll, från Sandöns norra sida och farleden som leder in till Luleå centrum.

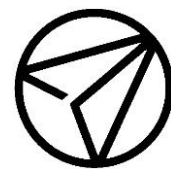
Stålverksindustrin har en lång historia på Svartön. Kring sekelskiftet 1900 började Svartön användas för industriellt bruk. Möjligheten till utskeppning av malm var en viktig förutsättning för industrietableringen. Idag omfattar SSABs ståltillverkning koksverk, masugn, stålverk och stränggjutning. Till anläggningarna hör kollager, råmaterialhantering och ämnesbehandling, och inom området finns även deponiområden för egna avfall (SSAB, 2021). Utöver stålverket SSAB finns även en luftgasfabrik, en kalkugn och tillverkning av väggelement för byggmarknaden. Här finns även HYBRITs pilotanläggning för utveckling av en malmbaserad fossilfri ståltillverkning.

Hamnanläggningarna på Svartön drivs av Luleå Hamn och är idag Sveriges fjärde största transporthamn samt en av Sveriges fem corehamnar. Anläggningarna inrymmer flera lastnings- och lossningskajer.

Närmast industriområdet i riktning nord finns bostadsområdet Svartöstaden. Svartöstaden är riksintresse för kulturmiljövården, och har etablerats här just med anledning av industrin. Söder om industriområdet finns en omfattande fritidsbebyggelse på Sandön och ca tre kilometer norr om industriområdet finns bostadsområdet Hertsön. Till öster ligger Hertsölandet med fritidsbebyggelse, bland annat vid Björknäs och Mellansjö.

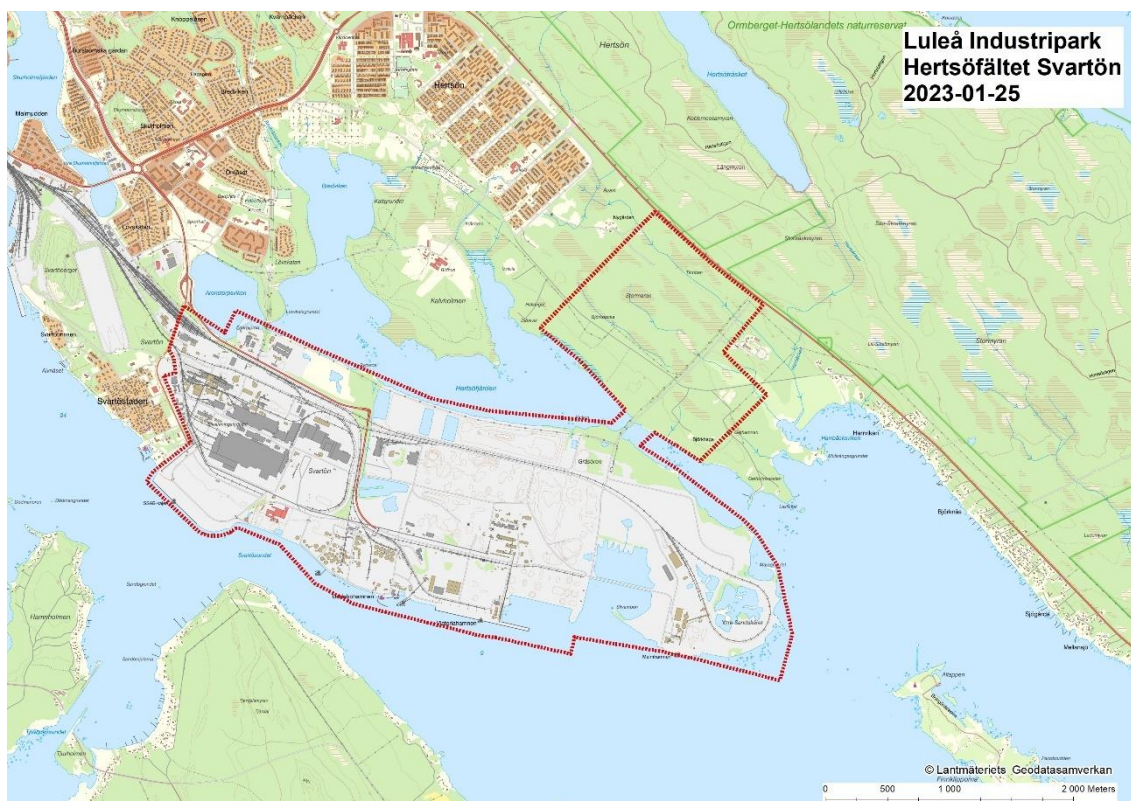
Figur 2. Karta över Luleå. Källa: Google maps.

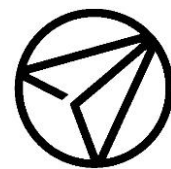
3 Planerad utveckling på Svartön

Luleå Industripark heter det nya området där Hertsöfältet och Svartön ska öppna upp för fortsatt satsning på framtidens industri. Området som omfattar både det befintliga industriområdet Svartön och det nya området Hertsöfältet, se figur 3, nedan. Flera aktörer planerar för nya verksamheter, däribland LKAB, SSAB och Luleå hamn.

På Svartön består de stora projekten av SSAB:s planer på att bygga ett helt nytt integrerat elektrostålverk, valsverk och vidareförädling på Svartön, en så kallad minimill, och därmed avveckla befintlig verksamhet med koksverk, masugn och stålverk. LKAB:s planer är att etablera en ny anläggning, där biprodukter från järnmalmsbrytningen ska utvinnas. Hamnens planer är att bygga ut Victoriahamnen, anlägga nya lager för bulkvaror, silos, allvädersterminaler, med tillhörande lagerbyggnad samt bygga ut hamnens järnvägsanläggning. Utöver det pågår projektet Malmporten, som genomförs av hamnen tillsammans med Sjöfartsverket, med syftet att öka kapaciteten och säkerheten i farlederna som leder till Luleå hamn samt anlägga en ny djuphamn, Skvampens djuphamn. Insatsen gör det möjligt för Luleå Hamn att emot större, fullt lastade fartyg som ger effektivare sjötransporter samtidigt som hamnen blir mer tillgänglig för trafik dygnet runt och året om.

Figur 3. Kartbild. Röd linje markerar området för Luleå Industripark.

3.1 LKAB - Reemap

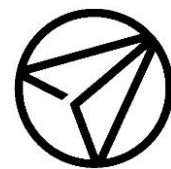
Längst ut på Svartöns sydöstliga udde planerar LKAB för industriparken Reemap. Här planerar LKAB att använda fossilfri teknik för att utvinna och förädla strategiskt viktiga jordartsmetaller och fosfor till mineralgödsel ur apatitkoncentrat från dagens gruvavfall. Utfyllnad i vattnet kommer möjliggöra att industribyggnader och nya vägar byggs längst ut på Svartön. Reemap kommer bestå av flera nya industribyggnader som kommer påverka landskapsbilden, skorstenar som kommer bli cirka 90 m höga och byggnader upp till 55 m höga. Se figur 8 jämfört med figur 7 för utfyllnadens utbredning på Svartön.

Figur 4. Längst ut på Svartön planerar LKAB för industriparken Reemap. Bilden visar industriområdet innan utfyllnad ute på Svartöns udde idag. Viss industri finns idag på udden men är inte fullt exploaterat. Källa: www.vartlulea.se/publicerad 20 oktober 2022.

3.2 SSAB – Fossilfri ståltillverkning

Inom ramen för SSAB omställning till fossilfri ståltillverkning planeras ett nytt integrerat elektrostålverk på Svartön. Det nya verket kommer på sikt att ersätta dagens stålverk och koksverk. Det nya stålverket kommer under en övergångsperiod fungera tillsammans med de gamla anläggningarna. Vad som händer på längre sikt med befintliga anläggningar är inte klart. De nya industribyggnaderna kommer att byggas i en sammanhängande sträcka, i ett band på cirka 1,5 km. Denna industri kommer övergå mot Reemaps tillkommande industribyggnader. Placeringen av den föreslagna nya anläggningen redovisas nedan, se figur 5.

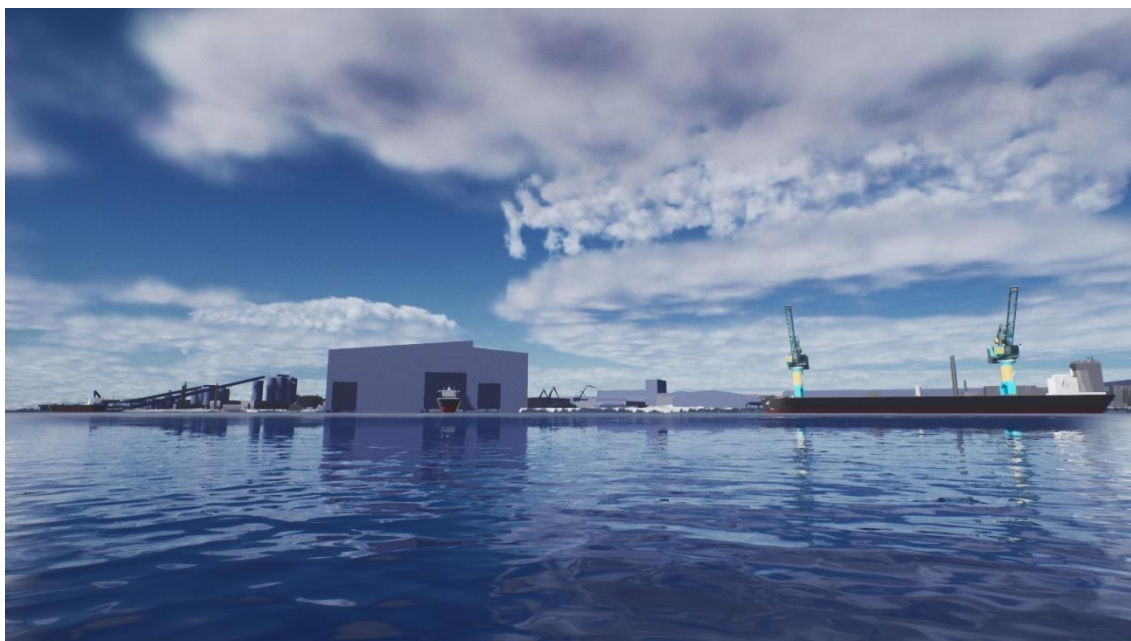
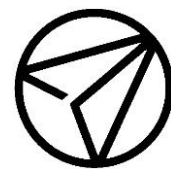

Figur 5. Modellvy över planerade byggnader tillhörande SSABs nya stålproduktion, redovisas i bilden som mörkgrå byggnadsvolymer. Källa: AFRY

3.3 Luleå Hamn – hamn och allväderterminal

Hamnområdet utökas genom utfyllnad av Skvampen-området och ny kaj anläggs, Skvampens djuphamn. I projekt Malmporten kommer Luleås farleder att breddas och fördjupas, samtidigt som en ny djuphamn anläggs, Skvampen djuphamn. Insatsen gör det möjligt för Luleå Hamn att ta emot större, fullt lastade fartyg som ger effektivare sjötransporter, samtidigt som hamnen blir mer tillgänglig för trafik dygnet runt och året om.

Först ut planeras en allväderterminal i Victoriahamnens västra del. Allväderterminalen består av väderskyddade hamnbassänger och kajer. Allväderterminalen kommer bli cirka 55-60 m hög. Här ska man kunna lasta och lossa produkter som är väderkänsliga och kräver väderskyddad hantering. Allväderterminalen kommer ha ett fyrkantigt och tydligt intryck som kommer bli ett igenkännligt element när man ser Svartöns industrivolymer från olika håll.

Figur 6. Allvädersterminalens höga byggnad ses centralt i bild. Bild: AFRY.

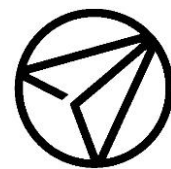
4 Påverkan på landskapsbild

4.1 Samlad bedömning av påverkan på landskapsbild

Den samlade påverkan på landskapsbilden till följd av planerad utbyggnad bedöms som liten, men i negativ bemärkelse. För närboende och skärgårdsbesökare innebär mer och större bebyggelse att industriområdet upplevs som visuellt större. Industribebyggelsen kommer att ta större plats i landskapet, vilket påverkar vistelsevärdena i skärgården och omgivande landområden. Att påverkan bedöms som liten, och inte stor, motiveras av att tillkommande industriella anläggningar fogas in i ett sammanhang som redan idag har en industriell karaktär. Redan idag finns inom området omfattande industribebyggelse som på grund av sin höjd och storlek är väl synlig runt om Svartön.

Svartön är sedan länge etablerad som område för tung industri och transporthamn i Luleå. Här finns stora industribyggnader, oljecisterner, väg- och järnvägsinfrastruktur och hamnanläggningar samt obebyggd industrimark. Den nu planerade utbyggnaden på området infogas i ett storskaligt industriellt sammanhang.

Den planerade utbyggnaden är omfattande och innefattar nya stora byggnadsvolymer av industriell karaktär, nya hamnanläggningar och ny infrastruktur. Utbyggnaden innebär också att nya landområden tillskapas genom utfyllnad i vatten. Svartön kommer att förtätas med bebyggelse som är storskalig i både utbredning och höjd. Omvandlingen omfattar hela Svartön men är i ett inledande skede koncentrerad till den östra delen; den del av halvön som sträcker sig ut mot skärgården.

Genom att jämföra de två modellvyerna nedan; figur 7, som visar Svartön idag och figur 8, som visar Svartön med planerad utbyggnad; får man en överblick över den sammantagna planerade utbyggnaden på Svartön.

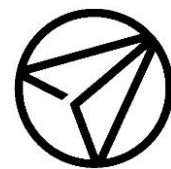
Bostadsområdet Svartöstaden ligger precis intill industriområdet. Beroende på vad som händer längre fram i tiden när det befintliga stålverket ska avvecklas kan de tillkommande anläggningarna komma att synas mer från Svartöstaden. Avvecklingen av befintligt stålverk ligger långt fram i tiden och eftersom det inte finns en plan ännu för området kan påverkan avseende avveckling inte bedömas i detta skede.

Södra hamnen är utgångspunkt för en stor del av båttrafiken till och från Luleå skärgård. Från Södra hamnen sett ligger Svartöns industriområde till stor del dolt bakom Svartöberget. Här sker därför ingen påverkan på landskapsbilden.

På de platser där man idag har god sikt mot Svartöns industriområde; exempelvis längs Sandöns strand mot Svartösundet och längs farleden in mot Södra hamn, innebär planerade nya anläggningar ett påtagligt nytt inslag i landskapsbilden. Här kommer man uppleva ett mer utbrett industri- och hamnområde. Längs Svartöns norra strand finns idag viss utsträckning av träddungar och trädriddåer, som visuellt döljer industriområdet norrut från vissa utblickar. Skogsridåerna och skogsdungarna längs strand och väg på Svartön riskerar däremot att bli färre i takt med industriområdets utbredning. Träddungar och trädriddåer mot strandzonen har också betydelse för växt- och djurliv. Notera grönområdena i *Figur 7 Svartön – nuläge*

Figur 7. Svartön - nuläge.

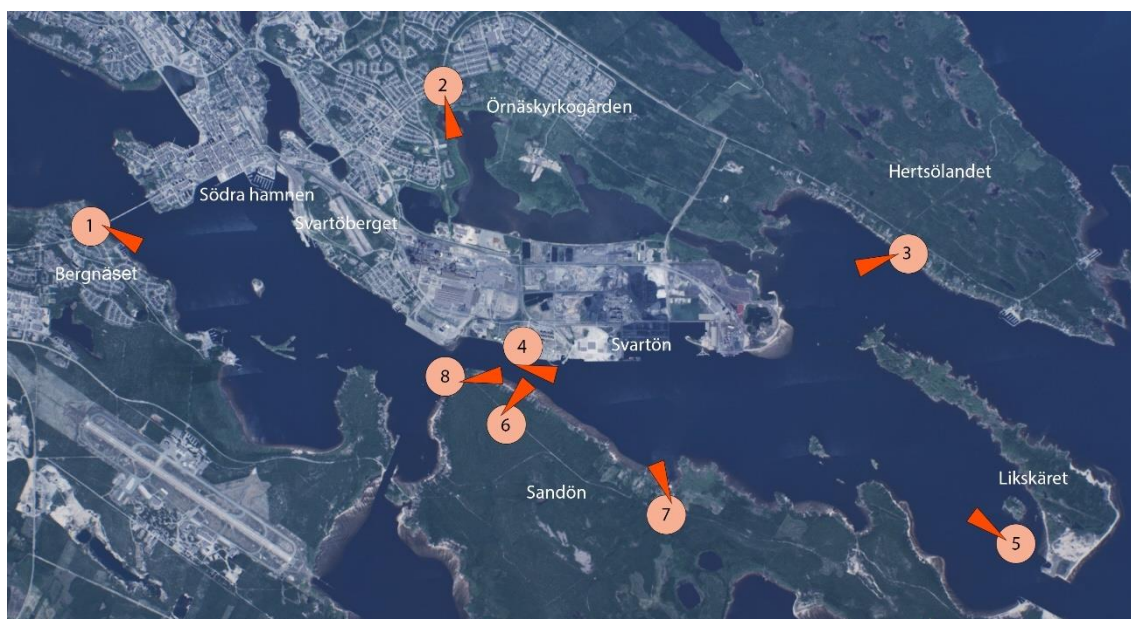
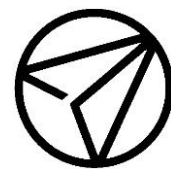

Figur 8. Svartön med utkast på planerad utbyggnad och utfyllnad. I figuren syns SSABs upplag & deponi mot vattnet i nordväst. I mitten av Svartön syns de nya industribyggnaderna som breder ut sig i väst-östlig riktning. Mot vattnet i söder syns den nya allvædersterminalen. I öster Reemaps nya område med utfyllnad.

Då industriområdet är beläget på en halvö är det väl synligt både från inloppet till Luleå stad och från närliggande stränder på öar och landområden runt om Svartön. Höga delar av befintlig industribebyggelse kan skönjas över trädriddåer, på långa avstånd från Svartön. Förändringen för landskapsbilden runt om Svartön till följd av tillkommande industribebyggelse och utvidgning av industriområdet innebär en viss skalförskjutning; alltså att området kommer att upplevas som större. På nära håll kan det innebära att industriområdet upplevs än mer tydligt och än mer markant.

4.2 Påverkan på delområden

Landskapsbilden kommer att förändras på olika sätt från olika platser och delområden runt om Svartön. Nedan redovisas ett antal vyer från delområden. Vyerna representerar delområden där människor vistas och där anläggningen bedöms påverka den visuella upplevelsen av landskapet. Delområden är Bergnälsbron och infarten till Luleå centrum, Örnässets kyrkogård, Hertsölandet, Sandön (strand och udde) och farleden in till Luleå centrum. Kartbilden nedan, figur 9, ger en överblick över de delområden där vyn mot Svartön kommer att förändras.

Figur 9. Vypunkter från delområden.

Vy 1: Bergnäset

Vy 2: Örnäsets kyrkogård

Vy 3: Hertsölandet

Vy 4: Båtliv - farleden ut mot skärgården

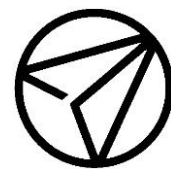
Vy 5: Båtliv - farleden in mot Svartön

Vy 6, 7 & 8: Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön.

4.2.1 Bergnäset och infarten till centrum

Nuläge

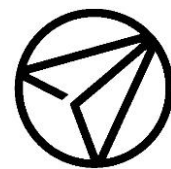
På Bergnäset leder en av huvudvägarna in mot Luleå centrum. Längs med bron leder också gång- och cykelvägar, på vardera sidor om biltrafiken. Svartöns industriområde ligger härifrån på så pass långt håll att området endast är synligt i horisonten. Industriområdet och hamnen på Svartön ligger cirka 5 km bort från Bergnäset. När man riktar blicken mot Svartön ser man en trädridå och längre bort hamnen. De höga industribyggnaderna på Svartön bildar markanta inslag i Svartöns siluett, då de sticker upp högt över träden, se bild nedan, Vy 1 – Bergnäset – Nuläge.

Vy 1 – Bergnänsbron – Nuläge. Direkt i väster i vyn syns fastigheterna som angränsar till bergnänsbron (tidigare Nyckel-bryggeriet). Längre bort i vyn öster om fastigheterna närmast Bergnänsbron syns silostrukturer tillhörande Infranord. I mitten av bilden syns siluetten av Luleå Hamn och Svartöns industribyggnader. Ungefärligt avstånd från vyn till Svartön är 5 km.

Påverkan på landskapsbild

Planerad utbyggnad bedöms medföra en liten påverkan på landskapsbilden. Det beror på att föreslagna åtgärder endast kommer förändra landskapsbilden i en liten omfattning. Bedömningen motiveras dels av att utblicken mot Svartön redan innehåller synliga industrianläggningar och dels av att avståndet till Svartön är så pass långt att endast detaljer i horisonten kommer att ändras. Siluetten mot Svartön kommer att ändras genom att fler höga industribyggnader tillkommer, se bild nedan, *Vy 1 – Bergnänsbron – Påverkan*. Detta innebär att vyn mot Svartön från detta läge får en något mer markant industriell karaktär i jämförelse med nuläget.

Vy 1 – Bergnäsbron – Påverkan. Tillkommande industribyggnader och allvädsterminal syns i horisonten i mitten av vyn.

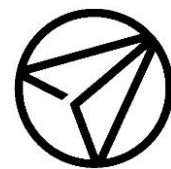
4.2.2 Örnässets kyrkogård

Nuläge

Från Örnässets kyrkogård är Svartös industriområde synligt från strandnära delar av kyrkogården och dess promenadstigar. Industriområdet är synligt på andra sidan vattnet, cirka 2 km bort, se bild nedan, *Vy 2 – Örnässets kyrkogård – Nuläge.*

Vy 2 – Örnässets kyrkogård – Nuläge. Svartön på andra sidan vattnet mellan trädriddarna.

Påverkan på landskapsbild

Planerad utbyggnad av Svartöns industriområde bedöms medföra en liten till måttlig påverkan på landskapsbilden. Det beror på att föreslagna åtgärder endast kommer förändra landskapsbilden i en liten omfattning. Bedömningen motiveras dels av att utblicken mot Svartön redan innehåller synliga industrianläggningar och av att avståndet till Svartön är relativt långt, cirka 2 km. Förändringen innebär att fler något högre industribyggnader kommer att sticka upp ur hamnens siluett på andra sidan sjön. SSABs upplag och framtida deponi syns tydligt i mitten av vyn med skogssidåer på vardera sida om industriområdets siluett. Skulle skogssidåer som finns längs vattnet inne i Hertsöfjärden mot Örnäskyrkogården försvinna skulle Svartöns industri blottas betydligt mer och öka påverkan på landskapet. Se bild nedan, *Vy 2 – Örnäsets kyrkogård – Påverkan*.

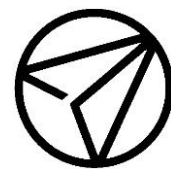

Vy 2 – Örnäsets kyrkogård – Påverkan. SSABs upplag och deponi centralt i vyn och uppstickande industribyggnad bakom västlig skogssidå. Cirka 2 km bort syns Svartön.

4.2.3 Hertsölandet

Nuläge

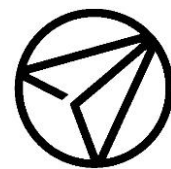
Från Hertsölandets sydvästra strand och de fritidshusområden som ligger där ges vid utblick över havet och intilliggande öar; Sandön och Likskär. Blickar man norrut ser man Svartön med dess industribebyggelse, se bild nedan, *Vy 3 – Hertsölandet – Nuläge*.

Vy 3 – Hertsölandet – Nuläge. Svartöns siluett centralt i vyn på horisonten. I öst skogsriddåer.

Påverkan på landskapsbild

Längst ut på Svartöns sydöstra udde planerar LKAB för industriparken Reemap. Den tillkommande industribebyggelsen innebär att industriområdet kommer närmare Hertsölandet än befintlig industribebyggelse, se figur 10, nedan. En konsekvens av detta är att området kommer att upplevas som mer framträdande, se *Vy 3 – vy Hertsölandet – Påverkan*. Detta kan beskrivas som en förändring i skala, vilket innebär att industriområdet ökar i skala. Utbyggnaden innebär att industriområdet kommer att ta större plats i vyn mot Svartön, både på bredden och på höjden. Påverkan på landskapsbilden bedöms dock som liten. Att påverkan bedöms som liten beror på att avstånden är stora och den förändring som sker handlar om förändringar i en vy som ligger relativt långt bort, cirka 2 km till 6 km bort i horisonten. Till bedömningen läggs också att industriområdet är väl synligt redan idag.

Vy 3 – Hertsölandet – Påverkan. Allvädersterminal och nya industribyggnader ger industriområdet en något mer synlig och kantig siluett centralt i vyn.

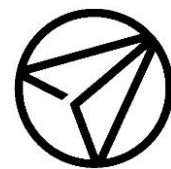

Figur 10. Bildparet visar Svartöns sydöstra udde innan och efter planerad utbyggnad med utfyllnad.

4.2.4 Båtliv - farleden ut mot skärgården

Nuläge

Svartöns industriområde och hamn idag är väl synlig från farleden in och ut från Luleå stad. För den förbipasserande kan detta upplevas på olika sätt, beroende på hans eller hennes värderingar. Att industriområdet är så pass synligt från vattnet kan upplevas som

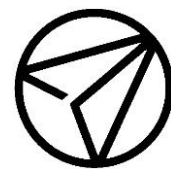
något positivt för någon som är intresserad av industriella verksamheter. Här finns möjlighet att se stora lastfartyg och pågående lastning och lossning. För någon som själv arbetar eller arbetat inom området kan vyerna framkalla minnen. Andra kan tendera att uppleva passagen mer negativt; kanske som en tråkig och enformig sträcka av industriell karaktär, på väg ut mot skärgårdsnaturen och friluftsliv. Se *Vy 4 – Båtliv – farleden ut mot skärgården - Nuläge*

Vy 4 – Båtliv – farleden ut mot skärgården – Nuläge. Hamnens verksamhet syns väster i vyn.

Påverkan på landskapsbild

Industriområdets utbredning förlängs i och med utbyggnaden på Svartöns udde. Tillkommande industri- och hamnanläggningar med lossning och lastning anläggs längs stranden. Industrins synlighet förstärks och skalan blir större. Påverkan på landskapsbilden bedöms som liten till måttlig på grund av att vyer från inloppet till staden idag redan är i hög grad färgat av industriområdets närvaro. Den tillkommande industrin med nya hamnanläggningar blir mer påtaglig från vattnet nära sett. Se *Vy 4 – Farleden mellan Svartön och Sandön – Påverkan.*

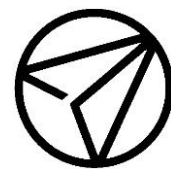

Vy 4 – Båtliv – farleden ut mot skärgården – Påverkan. Allvädersterminalen gör att upplevelsen kring hamnverksamheten blir betydligt mer påtaglig, exempelvis för förbipasserande i båt.

4.2.5 Båtliv - farleden in mot Svartön

Nuläge

Luleå är en stad där båtlivet är en viktig del både för stadsbornas rekreation och för turismen. Luleå har en centralt belägen småbåtshamn, Södra hamn. Sandön och Likskär är närliggande öar med populära målpunkter för småbåtsägare. På Sandön finns Klubbvikens havsbad med restaurang och båthamn för småbåtar och turbåtar. Det går turbåtar till och från Klubbviken varje dag hela sommarsäsongen. På Likskär finns gästhamn och Luleå segelsällskaps klubbanläggning. Från båda dessa anläggningar är avståndet till Svartön stort och höga industribyggnader skymtar endast långt bort i horisonten, cirka 5 km till 8 km bort. Även från farleden som leder mellan öarna in mot staden skymtas industriområdet vid horisonten, se *Vy 5 – Farleden mellan Sandön och Likskär – Nuläge.*

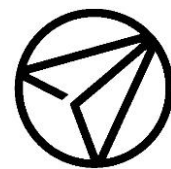

Vy 5 – Båtliv – farleden in mot Svartön – Nuläge. Svartöns industri långt bort centralt i vyn längs horisonten. 5-8 km bort.

Påverkan på landskapsbild

Planerad utbyggnad av Svartöns industriområde bedöms medföra en liten till ingen påverkan på landskapsbilden från farleden mellan Sandön och Likskär. Det beror på att föreslagna åtgärder endast kommer förändra landskapsbilden i en liten omfattning. Bedömningen motiveras dels av att utblicken mot Svartön redan innehåller synliga industrianläggningar och dels av att avståndet till Svartön är så pass långt att endast små detaljer i horisonten kommer att ändras.

Vy 5 – Båtliv – farleden in mot Svartön – Påverkan. Svartöns industriområde centralt i vyn längs horisonten. Något mer kantigt intryck från tillkommande industribyggnader trots långa avståndet. 5-8 km bort.

4.2.6 Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön

Nuläge

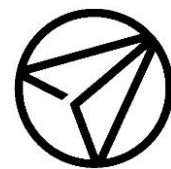
De som idag bor och vistas längs Sandöns norra strand mot Svartösundet har idag utblick mot Svartöns industriområde och hamnar. Vyn mot Svartön är mer tydlig ju närmare Svartön man befinner sig. På den plats sundet är som smalast (cirka 400 m – 800 m) upplevs områdets olika delar, så som kranar, lastfartyg och cisterner tydligt, se *Vy 6 – Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön – Nuläge*, nedan. En bit längre bort längs stranden, hamnar industriområdet längre i fjärran och blir således mindre detaljerad, se *Vy 7 – Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön – Nuläge*.

Vy 6 – Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön – Nuläge. I vyn syns Svartöns industribyggnader cirka 500 m bort. Diverse silos centralt och västerut i vyn.

Påverkan på landskapsbild

Luleå hamn planerar att anlägga en så kallad allvädsterminal, väderskyddade hamnbassänger för lastning och lossning av gods direkt öster om den befintliga båthamnen Strömören. Tillkommande byggnader medför på grund av sin storlek en ökad synlighet över industriområdet från Sandöns strand. Här sker en så kallad skalförskjutning. Befintlig kontorsbyggnad vid den båthamnen Strömören kommer att överskuggas av den nya allvädsterminalen som är många gånger större både till bredd och höjd. Påverkan på landskapsbilden i detta läge bedöms som måttligt negativ

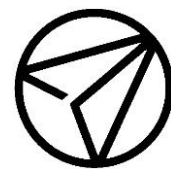
eftersom skalan på den tillkommande industribebyggelsen längs stranden bryter mot befintlig skala. Industriområdet blir ett än mer visuellt dominant inslag i utsikten.

Vy 6 – Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön – Påverkan. Allvädersterminalen i vyn i öster. Fartyg syns centralt i vyn.

Nuläge

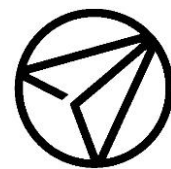
De som idag bor och vistas längs Sandöns norra strand mot Svartösundet har utblick mot Svartöns industriområde och hamnar. Vyn mot Svartön är mer tydlig ju närmare Svartön man befinner sig. På den plats längs sundet där avståndet mellan de båda stränderna är som längst, hamnar industriområdet längre i fjärran och blir således mindre detaljerad, se *Vy 7 – Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön – Nuläge.*

Vy 7 – Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön – Nuläge. I vyn syns Svartöns industriområde cirka 2km bort.

Påverkan på landskapsbild

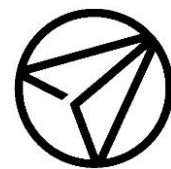
Tillkommande byggnader är både större till volym och höjd än befintliga byggnader och medför därför en ökad synlighet över industriområdet, från Sandöns strand i detta läge. En ombyggnad av hamnen kommer också att ge utrymme för större fartyg. Påverkan på landskapsbilden i detta läge bedöms som måttligt negativ eftersom skalan på den tillkommande industribebyggelse längs stranden bryter mot befintlig skala. Industriområdet kommer att bli mer visuellt markerat efter planerad utbyggnad än vad det är i nuläget.

Vy 7 – Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön – Påverkan. I vyn syns allvädersterminalen västerut, med fartyg längs Svartöns industriområde centralt och i öster.

Nuläge

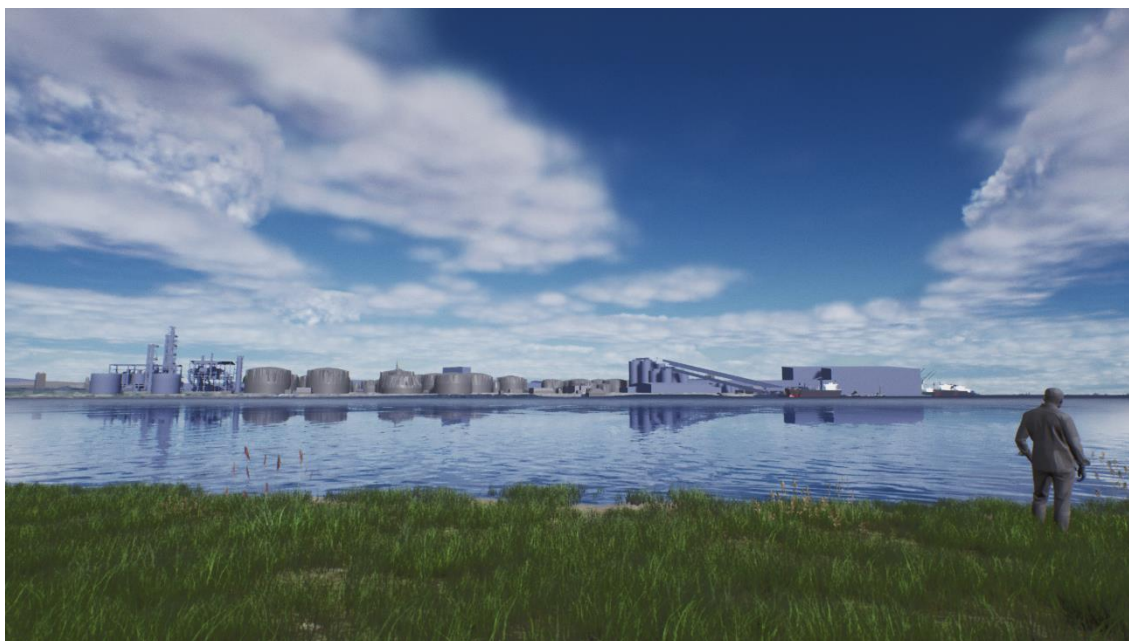
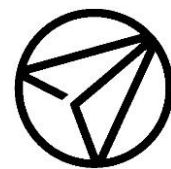
Från Svartöns norra udde får man en god utblick längs med hela hamnens befintliga industriella verksamhet. Cisterner, fartyg och annan hamnanläggning ligger i band längs med vattnet innan blicken leds ut mot skärgården. Boende vid Sandön eller besökande ser Svartöns hamnindustri från stranden i olika avstånd och med tydlighet från norra udden. Se *Vy 8 – Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön– Nuläge.*

Vy 8 – Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön – Nuläge. I vyn syns Svartöns industriområde cirka 500m bort. I öster syns Luleå Hamn, i väster syns diverse silos för tex. St1, Stena Recycling och Ragn-sells.

Påverkan på landskapsbild

De tillkommande byggnaderna sett från Sandöns norra udde är större i volym och höjd än befintliga byggnader. Den ny allvädersterminalen står ut något då den syns i sin helhet och har ett kantigare intryck än omkringliggande industriell struktur. Siluetten av hamnen blir högre med tillkommande högre strukturer på vissa ställen, se Vy 8 – Sandön, norra udden, mot Svartön - Påverkan. Avståndet från Sandöns norra udde till hamnen möjliggör att man kan uppfatta större delar av hamnindustrin. Påverkan från Svartöns norra udde bedöms vara liten till måttlig eftersom tillkommande byggnader blir en del av ett redan befintligt band av industriella strukturer, som idag redan går att se i sin helhet.

Vy 8 – Sandön, stranden mot Svartösundet & norra udden av Sandön - Påverkan. Allvädersterminalen i öster med fartyg ger en högre siluett.

